

Το κείμενο αυτό αποτελεί απλώς εργαλείο τεκμηρίωσης και δεν έχει καμία νομική ισχύ. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δεν φέρουν καμία ευθύνη για το περιεχόμενό του. Τα αυθεντικά κείμενα των σχετικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων των προοιμίων τους, είναι εκείνα που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι διαθέσιμα στο EUR-Lex. Αυτά τα επίσημα κείμενα είναι άμεσα προσβάσιμα μέσω των συνδέσμων που περιέχονται στο παρόν έγγραφο

► **B** ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1919 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 26ης Οκτωβρίου 2016

σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορούμενους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

(ΕΕ L 297 της 4.11.2016, σ. 1)

Διορθώνεται από:

► **C1** Διορθωτικό ΕΕ L 91 της 5.4.2017, σ. 40 (2016/1919)

**ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1919 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

της 26ης Οκτωβρίου 2016

**σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορουμένους
στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε
διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης**

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κοινούς ελάχιστους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή:

- α) των υπόπτων και κατηγορούμενων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και
- β) των προσώπων τα οποία αφορά διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δυνάμει της απόφασης-πλαίσιου 2002/584/ΔΕΥ (καταζητούμενοι).

2. Η παρούσα οδηγία συμπληρώνει τις οδηγίες 2013/48/ΕΕ και (ΕΕ) 2016/800. Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι περιορίζει τα δικαιώματα που προβλέπουν οι εν λόγω οδηγίες.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε υπόπτους και κατηγορουμένους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών οι οποίοι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο σύμφωνα με την οδηγία 2013/48/ΕΕ και πρόκειται για πρόσωπα που:

- α) στερούνται της ελευθερίας τους·
- β) απαιτείται να επικουρούνται από δικηγόρο βάσει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου· ή
- γ) υποχρεούνται ή επιτρέπεται να παρίστανται σε ανακριτική πράξη ή πράξη συλλογής αποδεικτικών στοιχείων, η οποία περιλαμβάνει κατ'ελάχιστον τα ακόλουθα:
 - i) διέλευση προσώπων για αναγνώριση,
 - ii) κατ' αντιπαράσταση εξετάσεις,
 - iii) αναπαραστάσεις του εγκλήματος.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επίσης από τη στιγμή της σύλληψής τους στο κράτος μέλος εκτέλεσης, σε καταζητούμενους οι οποίοι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο σύμφωνα με την οδηγία 2013/48/ΕΕ.

3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επίσης, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, σε πρόσωπα που δεν ήταν αρχικά ύποπτοι ή κατηγορούμενοι, αλλά καθίστανται ύποπτοι ή κατηγορούμενοι κατά τη διάρκεια της εξέτασης από την αστυνομία ή από άλλη αρχή επιβολής του νόμου.

▼ B

4. Με την επιφύλαξη του δικαιώματος αμερόληπτου δικαστηρίου, όσον αφορά αδικήματα ήσσονος σημασίας:

α) όταν το δίκαιο κράτους μέλους προβλέπει την επιβολή κυρώσεων από αρχή που δεν αποτελεί ποινικό δικαστήριο και όταν η επιβολή τέτοιας κύρωσης μπορεί να προσβληθεί με ένδικο μέσο ή να παραπεμφθεί σε τέτοιο δικαστήριο· ή

β) όταν δεν μπορεί να επιβληθεί ως ποινή η στέρηση της ελευθερίας,

η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται μόνο στη διαδικασία ενώπιον ποινικού δικαστηρίου.

Σε κάθε περίπτωση, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται όταν λαμβάνεται απόφαση για στέρηση της ελευθερίας ποινή, καθώς και κατά τη διάρκεια της ποινής, σε κάθε στάδιο της διαδικασίας μέχρι την ολοκλήρωσή της.

*Άρθρο 3***Ορισμός**

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «δικαστική αρωγή» νοείται η οικονομική βοήθεια που παρέχει κράτος μέλος για τη συνδρομή δικηγόρου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο.

*Άρθρο 4***Δικαστική αρωγή σε ποινικές διαδικασίες**

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι οι οποίοι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για να αντεπεξέλθουν οικονομικά στη συνδρομή δικηγόρου έχουν το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή, όταν αυτό επιβάλλει το συμφέρον της απονομής δικαιοσύνης.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβαίνουν σε έλεγχο επάρκειας πόρων, έλεγχο βασιμότητας της αίτησης ή και τα δύο, προκειμένου να διαπιστώνεται κατά πόσο πρέπει να χορηγηθεί δικαστική αρωγή, σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Όταν κράτος μέλος προβαίνει σε έλεγχο επάρκειας πόρων, λαμβάνει υπόψη όλους τους σχετικούς και αντικειμενικούς παράγοντες, όπως είναι το εισόδημα, η περιουσία και η οικογενειακή κατάσταση του ενδιαφερόμενου προσώπου, καθώς και το κόστος της συνδρομής δικηγόρου και το βιοτικό επίπεδο στο εν λόγω κράτος μέλος, προκειμένου να διαπιστώσει, βάσει των εφαρμοστέων κριτηρίων στο εν λόγω κράτος μέλος, κατά πόσο ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος δεν διαθέτει επαρκείς πόρους για να αντεπεξέλθει οικονομικά στη συνδρομή δικηγόρου.

4. Όταν κράτος μέλος προβαίνει σε έλεγχο βασιμότητας της αίτησης, λαμβάνει υπόψη τη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος, την περιπλοκότητα της υπόθεσης και τη βαρύτητα της επίμαχης στη συγκεκριμένη υπόθεση ποινής, προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο το συμφέρον της απονομής δικαιοσύνης επιβάλλει την παροχή δικαστικής αρωγής. Σε κάθε περίπτωση, κρίνεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του βασίμου της αίτησης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν προσάγεται ενώπιον αρμόδιου δικαστηρίου ή δικαστή ύποπτος ή κατηγορούμενος προκειμένου να ληφθεί απόφαση σχετικά με την κράτησή του σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας· και

▼ B

β) κατά τη διάρκεια της κράτησης.

5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η δικαστική αρωγή παρέχεται αμελλητί και το αργότερο πριν την εξέταση από την αστυνομία, από άλλη αρχή επιβολής του νόμου ή δικαστική αρχή ή πριν τη διεξαγωγή των ανακριτικών πράξεων ή των πράξεων συλλογής αποδεικτικών στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ).

6. Η δικαστική αρωγή παρέχεται μόνο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας το εν λόγω πρόσωπο είναι ύποπτο ή κατηγορείται για την τέλεση αξιόποινης πράξης.

*Άρθρο 5***Δικαστική αρωγή σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης**

1. Το κράτος μέλος εκτέλεσης διασφαλίζει ότι οι καταζητούμενοι έχουν δικαίωμα σε δικαστική αρωγή από τη στιγμή της σύλληψης τους βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έως ότου παραδοθούν ή έως ότου η απόφαση για τη μη παράδοσή τους καταστεί τελεσίδικη.

2. Το κράτος μέλος έκδοσης διασφαλίζει ότι οι καταζητούμενοι τους οποίους αφορά διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης και οι οποίοι ασκούν το δικαίωμα τους να ορίσουν δικηγόρο στο κράτος μέλος έκδοσης για να συνεπικουρεί τον δικηγόρο στο κράτος μέλος εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφοι 4 και 5 της οδηγίας 2013/48/ΕΕ, έχουν το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή στο κράτος μέλος έκδοσης, για τον σκοπό της διαδικασίας αυτής στο κράτος μέλος εκτέλεσης, εφόσον η δικαστική αρωγή είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

3. Το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο επάρκειας πόρων σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3, το οποίο εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών.

*Άρθρο 6***Αποφάσεις σχετικά με την παροχή δικαστικής αρωγής**

1. Οι αποφάσεις σχετικά με την παροχή ή μη δικαστικής αρωγής και σχετικά με τον διορισμό δικηγόρων λαμβάνονται αμελλητί από αρμόδια αρχή. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι η αρμόδια αρχή λαμβάνει τις αποφάσεις της με επιμέλεια, σεβόμενη τα δικαιώματα της υπεράσπισης.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ύποπτοι, οι κατηγορούμενοι και οι καταζητούμενοι ενημερώνονται γραπτώς αν η αίτησή τους για παροχή δικαστικής αρωγής απορριφθεί εν μέρει ή στο σύνολό της.

*Άρθρο 7***Ποιότητα των υπηρεσιών δικαστικής αρωγής και της εκπαίδευσης**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη χρηματοδότηση, ώστε να διασφαλίσουν ότι:

α) το σύστημα παροχής δικαστικής αρωγής είναι αποτελεσματικό και επαρκούς ποιότητας· και

▼B

β) η ποιότητα των υπηρεσιών παροχής δικαστικής αρωγής είναι επαρκής, ώστε να διασφαλισθεί ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας, με τον δέοντα σεβασμό προς την ανεξαρτησία του νομικού επαγγέλματος.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρέχεται κατάλληλη εκπαίδευση στο προσωπικό που συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για δικαστική αρωγή σε ποινικές διαδικασίες και σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να προωθήσουν την επαρκή εκπαίδευση για τους δικηγόρους εκείνους οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες δικαστικής αρωγής, με τον δέοντα σεβασμό προς την ανεξαρτησία του νομικού επαγγέλματος και τον ρόλο εκείνων που είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση των δικηγόρων.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ύποπτοι, οι κατηγορούμενοι και οι καταζητούμενοι έχουν το δικαίωμα, κατόπιν αιτήσεώς τους, αντικατάστασης του δικηγόρου που τους παρέχει υπηρεσίες δικαστικής αρωγής, όταν τούτο δικαιολογείται από ειδικές περιστάσεις.

*Άρθρο 8***Μέσα ένδικης προστασίας**

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ύποπτοι, οι κατηγορούμενοι και οι καταζητούμενοι έχουν στη διάθεσή τους αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας βάσει του εθνικού δικαίου σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους που κατοχυρώνονται στην παρούσα οδηγία.

*Άρθρο 9***Ευάλωτα άτομα**

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων υπόπτων, κατηγορουμένων και καταζητουμένων.

*Άρθρο 10***Υποβολή δεδομένων και εκθέσεων**

1. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή τα διαθέσιμα δεδομένα που αποδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο έχουν τεθεί σε εφαρμογή τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία ► **C1** έως τις 5 Μαΐου 2021 ◀ και στη συνέχεια ανά τριετία.

2. Η Επιτροπή διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ► **C1** έως τις 5 Μαΐου 2022 ◀ και στη συνέχεια ανά τριετία. Στην έκθεσή της, η Επιτροπή αξιολογεί την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας όσον αφορά το δικαίωμα σε δικαστική αρωγή σε ποινικές διαδικασίες και σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

▼ B*Άρθρο 11***Μη υποβάθμιση των προτύπων**

Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν επιτρέπεται να εκληφθεί υπό την έννοια ότι περιορίζει ή αποκλίνει από τα δικαιώματα και τις οικονομικές εγγυήσεις που διασφαλίζονται από τον Χάρτη, την ΕΣΔΑ ή άλλες σχετικές διατάξεις διεθνούς δικαίου ή το δίκαιο οποιουδήποτε κράτους μέλους που παρέχουν υψηλότερο βαθμό προστασίας.

*Άρθρο 12***Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο**

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία το αργότερο ► **C1** την 5η Μαΐου 2019 ◀. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος αυτής της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπει η παρούσα οδηγία.

*Άρθρο 13***Έναρξη ισχύος**

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

*Άρθρο 14***Αποδέκτες**

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.